

Ірина Білецька
*Уманський державний
педагогічний університет
імені Павла Тичини
(м. Умань, Україна)*

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РАННЬОГО ІНШОМОВНОГО НАВЧАННЯ В АМЕРИКАНСЬКІЙ ШКОЛІ

Як стверджують самі американські науковці, навчання іноземної мови на початковому етапі в їхній країні тривалий час було досить віддаленим від світових стандартів. Так, у звіті Центру прикладної лінгвістики за 2008 рік зазначено, що лише у 25 % початкових шкіл вивчалася іноземна мова, при чому державні школи становили всього 15 %. Крім того, департамент освіти США повідомляє, що у той час як 200 мільйонів китайських школярів вивчають англійську мову, яка є обов'язковим предметом для всіх учнів початкової школи, лише 24 тисячі з 54 мільйонів американських дітей, що навчаються у початкових класах, вивчають китайську мову.

Проте уряд Сполучених Штатів Америки зараз працює над удосконаленням іншомовної початкової освіти у всій країні. Основна увага приділяється мовам, які були недостатньо популярними, а зараз мають статус «надзвичайно необхідних мов», серед них – арабська, фарсі та російська, котрі стали дуже важливими для майбутньої участі США в світовій політиці.

Про необхідність і доцільність вивчення іноземної мови у початкових класах говорить і Мері Лінн Редмонд (Mary Lynn Redmond), директор відділу іншомовної освіти університету Вейк Форест (Wake Forest University), а також виконавчий секретар Національної мережі раннього навчання мов: «Діти повинні починати вивчати іноземну мову в дитячому садку і протягом всіх років навчання у школі. Вивчення мов допомагає покращити здібності слухати, пам'ять, креативність і критичне мислення, що становить мислительний процес, який впливає на навчання в цілому» [2]. Вона також стверджує, що діти молодшого віку засвоюють іноземні мови легше, ніж старшого і дорослі, та

наголошує на неперервному послідовному вивченні мови для досягнення такого рівня знань, який необхідний для спілкування з людьми у всьому світі. Науковець зазначає, що «зараз батьки більше розуміють важливість раннього іншомовного навчання для розвитку пізнавальних здібностей дитини. Але більшість урядовців все ще притримуються позиції, як і 25 років тому, не визнаючи останніх досліджень неврологів про роль іноземної мови для розумового розвитку» [2]. Якщо у початковій школі, де навчається дитина, немає програми з вивчення іноземної мови, то Редмонд радить батькам дізнатися про такі програми, які функціонують в інших школах, звертаючи увагу на кількість часу, що відводиться на вивчення іноземної мови і як ці уроки перегукуються зі змістовою стороною інших предметів таких, як математика, наука, соціальні дисципліни. Потім батьки можуть звернутися з проханням впровадження програм з вивчення іноземної мови у навчальний план школи їхньої дитини.

Американські науковці застерігають, що школи, які планують упровадження нових програм з вивчення іноземних мов у початкових класах, повинні бути добре поінформованими про чинники, які призвели до зникнення програм 50–60-х років, оскільки вони і сьогодні продовжують визначати ефективність програм. Серед них виділяються: недостатня кількість учителів з відповідними мовними навичками та кваліфікацією, що дозволяє навчати іноземній мові саме на ранньому етапі; нереальність цілей програм; відсутність узгодженості на різних рівнях навчання; невідповідність навчальної методології для учнів початкових класів; неадекватні і недостатні навчальні матеріали; відсутність процедури оцінювання рівня знань учнів, роботи вчителів та ефективності програм.

Якщо школа прийняла рішення впроваджувати програму з вивчення іноземної мови на початковому етапі, то перше, на думку американських фахівців, що необхідно зробити – це створити комісію, яка б контролювала цей процес. Така комісія повинна включати всіх тих, хто залучений до виконання

програми: батьки, вчителі іноземної мови, вчителі-класоводи, керівництво як початкової, так і середньої шкіл, районна адміністрація і члени громади.

На думку М. Мета (M. Met), Н. Родес (N. Rhodes) і М. Розенбуша (M. Rosenbusch), при укладанні програми з іноземної мови для початкової школи необхідно особливу увагу звернути на такі структурні компоненти, як розрахунок годин, проект навчального плану, навчальні матеріали, педагогічний персонал, рівень знань учнів, вибір мови, координування і ефективність. Двома найбільш важливими аспектами, вважають науковці, є розрахунок годин і вибір мови. Перший аспект передбачає, що мінімальна кількість годин для вивчення іноземної мови в початкових класах становить 75 хвилин на тиждень, тобто один урок через день. М. Мет та Н. Родес пропонують, що «навчання іноземної мови повинне здійснюватись щоденно і не менш як 30 хвилин» [1, с. 438].

Найбільш суперечливим моментом при розробці програми є проблема вибору мови для вивчення. При вирішенні цієї проблеми до уваги слід брати наявність учителів, програмну організацію та розрахунок годин, можливість застосування мовної програми на подальших етапах і мовне розмаїття.

Якщо комісія визначає, що основною метою місцевої програми є оволодіння учнями високим рівнем знань іноземної мови, то вона пропонує, що вивчення мови повинно розпочатись якомога раніше, максималізувати час та інтенсивність програм на кожному рівні, а також рекомендує послідовну програму, яка забезпечить неперервність навчання на всіх етапах. У такому випадку, стверджують М. Мет і Н. Родес, учні зможуть продовжити вивчення мови на кожному етапі та матимуть можливість розпочати вивчення другої іноземної мови або змінити мову на початку середньої чи старшої школи. Всі учні вивчатимуть іноземну мову, «не дивлячись на стиль навчання, рівень досягнень, етнічне чи расове походження, соціально-економічний статус, рідну мову або майбутні цілі навчання» [1, с. 438]. При цьому вчителі на всіх етапах навчання повинні мати бездоганні мовні навички, бути добре поінформованими

про сучасні навчальні стратегії та методи і працювати як одна команда, щоб забезпечити ретельно розроблений послідовний навчальний план.

Протягом останніх десятиріч навчання іноземної мови в американській початковій школі починається з першого класу (іноді дошкільної установи) і продовжується протягом чотирьох років. У деяких школах початковий етап навчання іноземної мови охоплює 5–8 класи, тому що саме у цей період вводиться вивчення цієї дисципліни.

Таким чином, на початку ХХІ століття науковці та практики (Л. Андерсон (L. Anderson), Д. Озубель (D. Ausubel), Д. Блок (J. Block), Б. Блум (B. Bloom)), предметом інтересів яких є навчання мов, відзначають, що серед основних напрямів модернізації змісту навчання іноземної мови на початковому етапі у сучасній американській школі можна виділити: зорієнтованість на принципи особистісно орієнтованої педагогіки, провідна роль у якій відводиться принципу повного засвоєння програмового матеріалу; підготовка до «діалогу культур», що охоплює: обізнаність з культурними особливостями основних націй та народностей, що проживають на території США та поза їх межами, багатомовністю сучасного світу та лінгвістичними правами людини; навчання вчитися, що включає: оволодіння технологіями здобувати усну та письмову інформацію соціокультурного плану з різних джерел, реферувати й анотувати знайдений матеріал, систематизувати та узагальнювати його у вигляді діаграм, таблиць, схем; використання іноземної мови у якості засобу навчання при вивченні інших предметів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Met M., Rhodes N. Priority : Instruction. Elementary school foreign language instruction : Priorities for the 1990s / M. Met, N. Rhodes // Foreign Language Annals. – 1990. – № 23. – P. 433–443.

2. Walker Ch. Foreign language study important in elementary school / Ch. Walker [Electronic resource]. – Mode of access: www.wfu.edu/wfunews/2004/062404r.html